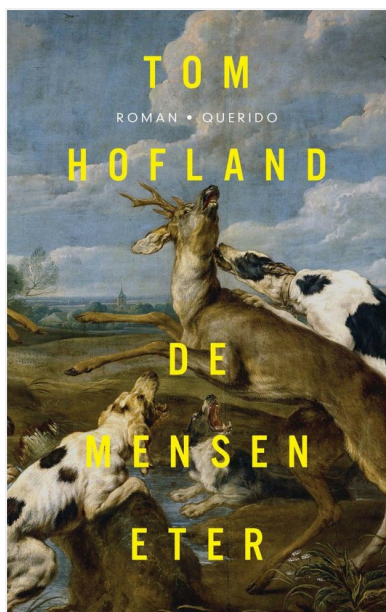

Inktaap 2024

Juryrapport Vechtstede College Weesp

De jury van het Vechtstede College heeft de drie genomineerde boeken voor de Inktaap 2024 gelezen. Hieronder volgt onze bespreking van *De mensenseter*, *De Mitsukoshi Troostbaby Company* en *Het lied van ooievaar en dromedaris*.

De menseneter - Tom Hofland

3e

In zijn boek *De menseneter* geeft Hofland een karikaturale weergave van een kapitalistisch systeem dat de mens zijn menselijke eigenschappen ontnemt. Dit zien we vooral terug in het hoofdpersonage Lute, die een ontwikkeling doorgaat van een eerst nog empathische houding naar zijn vrienden en collega's naar iemand die gevoelloos is tegenover de mishandeling die zij doorstaan. Hiermee zien we hoe het werkleven een negatieve invloed heeft op de mens. Het kapitalistische systeem is gericht op het genereren van zo veel mogelijk geld. Dit betekent dat op het moment dat het ongunstig is voor een zaak om bepaalde medewerkers in dienst te hebben, ze worden weggestuurd. Dit was Lutes taak waar hij moeite mee had, omdat hij zich realiseerde dat deze overbodige mensen niet alleen medewerkers van het bedrijf waren, maar ook individuen met families, vrienden en geliefden die deze baan nodig hadden. Toch is, richting het einde van het verhaal, Lute apathisch als zijn medewerkers min of meer worden afgeslacht.

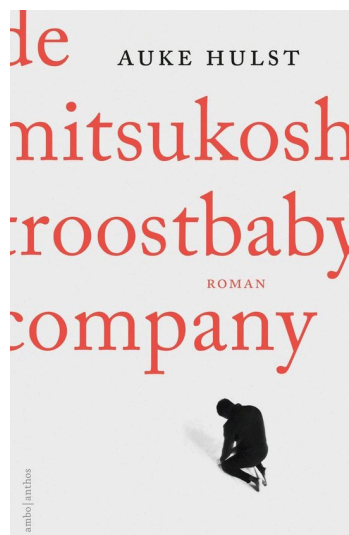
De menseneter is een boek dat uitnodigt tot allerlei interpretaties, wat erg mooi is, maar wat soms ook voor onduidelijkheid zorgt. Hoewel de satirische kant van het boek vermakelijk is, leidt de mate waarin dat gebeurt soms ook tot verwarring bij de lezer. Zo wordt er geen toelichting gegeven over Lombards gewoontes van slapen in de aarde van zijn pickup-truck, zijn poedels eetlust, hoe Lombard een hol weet te creëren onder zijn kantoor en waar deze nou daadwerkelijk voor dient. Ook in de uiteindelijke ontknoping worden deze zaken niet verklaard. Veel onderdelen werden voor ons gevoel niet volledig uitgewerkt, wat als een gemis kan worden gezien. Zo kunnen we de zwijntjes die Lute vanuit zijn kantoor ziet, lezen als een symbool voor Lutes gevoel een gevangene te zijn. Toch wordt zoiets maar terloops genoemd, waarmee een kans om Lute meer kleur te geven onbenut blijft.

Verder was Lute als personage zeer vlak. Door het verhaal heen maakt hij weinig ontwikkeling door en heeft hij vooral met zichzelf te doen. Onder andere door zijn gebroken relatie met zijn kind en ex-vrouw wordt hij erg apathisch. Het is net alsof hij geen houvast meer heeft en het hem leeg maakt van binnen. Alhoewel dit het verhaal dat Hofland zou willen vertellen dient, is het storend dat er geen verandering in de houding van Lute is. Het voelde alsof Lute van de ene naar de andere kant sprong, van doodziek vertellen tegen Klara dat ze het kantoor moest bezoeken tot het achterna gaan van de mensen met een geweer.

Toch was het boek wel interessant, omdat het onder andere een aanklacht tegen de mens is. Deze aanklacht is dat ze niet hun best doen om zichzelf af te zetten van wat hun is

opgelegd. Dit zien we terug in Lute die zich niet kan afzetten van zijn voorouders die ook zwakkelingen zijn, zoals zijn oom die was weggerend, kan de mens zich niet afzetten tegen het kapitalistische systeem, om voor zichzelf en andere op te komen om zo voor een betere maatschappij te zorgen.

Het verhaal dient als een uitgebreide allegorie. Lombard is dan als het ware de "menseneter". Hij representeert het systeem dat zich alleen maar richt op het maken van meer winst. Lute wordt neergezet als de lethargische maatschappij die als een schaapje met de hordes mee loopt en toekijkt hoe het kapitalisme de menselijkheid weet weg te branden. Hij durft zelf ook geen beslissingen te nemen om dit allemaal tegen te gaan, wat hem tot een kuddedier maakt. Verder speelt Mea ook een rol in deze allegorie. Zij weet de uiteindelijke slachtpartij te overleven en zich dus los te breken van Lombard en zijn terreur. Aan het einde van het boek wordt onthuld dat zij, samen met haar vriendin, een moordpoging op Lombard heeft gepleegd. Zij staat in het boek voor het behoud van menselijke kwaliteiten en de kleine groep mensen in de wereld die bereid zijn zelf in actie te komen tegen het kapitalistische systeem. Helaas lukt dit hen niet, aangezien Lombard onsterfelijk blijkt te zijn.

De Mitsukoshi Troostbaby Company - Auke Hulst

2e

Auke Hulst keert zichzelf binnenstebuiten en laat zijn diepste gedachten en trauma's zien in zijn alter ego Auke van der Hulst. Morele dilemma's zoals abortus en de grens tussen mens en machine komen in detail voor in *De Mitsukoshi Troostbaby Company*, zonder dat hij daarvoor zijn oordeel expliciet verwoordt. Hoewel het soms erop lijkt dat Hulst alleen maar getailleerd over de emoties en gedachten van zijn personages schrijft, gebeurt er tussen de regels door meer dan op het eerste gezicht lijkt.

De opdracht van *De Mitsukoshi Troost Baby Company*, "In memoriam", kaart het grootste onderwerp van het boek al aan: het verlies van zijn 'bijna-dochter' laat hem niet los. Hij probeert het te verwerken door te schrijven. *De Lasso van de Tijd*, het boek dat de hoofdpersoon schrijft, verkent de wens om de tijd terug te draaien en dingen anders te doen, in hoop op een betere uitkomst.

De verhaallijn met Scottie Valentine, Aukes robotdochter, illustreert het hangen in de ontkenningfase van traumaverwerking. Auke van der Hulst bestelt zijn dochttertje Scottie als vervanging voor zijn verloren 'bijnadochter', alhoewel hij dat toch nooit echt toegeeft. Het verhaal eindigt met Scottie die zich beseft dat zij haar vader tegenhoudt in het verdergaan met zijn leven en dat hij pas zonder haar het verlies kan accepteren.

Twee intrigerende aspecten aan dit boek met betrekking tot het vertelperspectief vonden wij, ten eerste, dat er binnen het boek gewisseld werd van een ik-verteller naar een alwetende verteller. Op die manier treedt je meer buiten het hoofd van Auke en leer je Mila/Sam beter kennen. Je zou echter kunnen zeggen dat je Sam niet zozeer beter leert kennen aangezien deze alwetende verteller nog steeds Auke is. Ten tweede is het uniek dat het traumaverhaal met betrekking tot abortus vanuit het perspectief van een man verteld wordt. Dit biedt een interessante blik op het maatschappelijke dilemma, namelijk het onder perspectief van de man in de abortus kwestie.

Door uit te spreken dat hij het recht heeft zichzelf te vermoorden omdat het zijn eigen lichaam is, lijkt hij abortus te vergelijken met moord.

Alhoewel de zeshonderd pagina's Hulst ruimte geven om beeldend zijn verhaal (meermaals) te vertellen, had het verhaal zijn kracht ook zeker behouden in een beknoptere versie. De langdradigheid leidt op zekere momenten af van de missie van het boek. Van der Hulst bleek ook niet in staat te zijn om zijn problematische gedrag als persoon te veranderen, wat redelijk storend en repetitief werd na zo'n vierhonderd pagina's.

Auke Hulst zet een krachtig en emotioneel verhaal neer in een futuristisch verhaal.

Het lied van ooievaar en dromedaris - Anjet Daanje

1e

Het lied van ooievaar en dromedaris staat met kop en schouders op de eerste plaats. In dit ruim zeshonderd pagina's tellende boek lezen we over elf personages, steeds iemand uit een andere tijd en met een eigen levensloop. Toch hebben ze allemaal één ding gemeen: ze komen allen in aanraking met Eliza May Drayden, sommigen letterlijk en anderen via het boekje dat Eliza May Drayden stiekem schreef. Alle personages zijn ook, bewust of onbewust, bezig met de vraag wie Eliza May Drayden is, wat ervoor zorgt dat het boek ook als een detective gelezen kan worden, omdat je samen met de personages de puzzel legt.

Interessant aan dit boek is dat Daanje deze verschillende verhalen op een unieke manier weet te verbinden. Motieven zoals de bramenstruik, het horloge, de kinderschoenen, praten met geesten en nog heel veel meer, komen terug in meerdere verhalen. Dit zorgt bij de lezer voor déjà vu's, van die kleine momentjes die ervoor zorgen dat je het gevoel hebt dat je dit al eerder hebt gezien, maar dan net op een andere manier. Op deze manier speelt Daanje met de tijd. In het laatste hoofdstuk wordt de tijd ook besproken op een filosofische manier, waarbij Ties, het personage van dit hoofdstuk, op zoek ging naar de manier waarop zijn vrouw, die in coma lag, tijd waarnam. Op deze manier zouden ze hetzelfde tijdsbesef hebben en dus dichterbij elkaar zijn. Daanje beschrijft dit met een lange monoloog over de filosofische kant van tijd en de werkelijke waarneming hiervan. Hierdoor werd het echter wel ingewikkeld en vrij onbegrijpelijk, waardoor Daanje de lezer een beetje verliest.

Waar wij als lezers in eerste instantie erg aan moesten wennen, is Daanjes schrijfstijl, die erg eigen en excentriek is. Ze beschrijft heel veel, wat ook nodig is, want in elk hoofdstuk wordt een heel levensverhaal verteld. Aan het begin is dat nog moeilijk inkomen, maar naarmate er meer te vergelijken valt, went Daanjes stijl steeds meer. Daarbij gebruikt ze vaak lange samengevoegde zinnen, met hier en daar een mooie vergelijking: *"Betty was als een hulpeloos kind dat Susan moest sussen en verschonen, zacht praatte ze tegen haar, smeekte ze haar over Susey, bad ze met haar"*. Daanjes uitgebreide beschrijvingen zorgen uiteindelijk ook voor een vergroot inbeeldingsvermogen bij de lezer. Dit maakt het verhaal fijn en aantrekkelijk om te lezen. Haar briljante schrijfstijl is een uniek kenmerk dat het boek het prachtige literaire werk maakt dat het is.

Wat in het boek verder opvalt, is hoe Eliza May Drayden, als het ware als hoofdpersoon, in geen enkel verhaal zelf aan het woord komt. Alles wat we over haar weten,

krijgen we te lezen vanuit het perspectief van anderen. Zo denk je aan het einde van het boek een idee te hebben over haar persoonlijkheid en haar leven, maar eigenlijk is dat een illusie waar je bijna voor zou vallen, net als de personages in het boek. In veel hoofdstukken staan veel personages centraal die Eliza en haar zussen proberen te doorgronden, soms door middel van het zwarte boekje, andere malen door het lezen van de brieven die ze stuurde naar haar zus Millicent Drayden. Zoals Millicent en anderen zich met Eliza verbonden voelen via brieven, geloven de Emery's dat zij met haar telepathisch kunnen communiceren vanuit het hiernamaals. En op eenzelfde manier proberen de twee Duitse zussen elkaar brieven te sturen om elkaar op een dieper niveau te leren kennen. Deze zoektochten leidden in het boek ook vaak tot een soort van gekheid of mania.

Daarnaast is het boek natuurlijk ook een ode aan de Bröntes, wier werk al jarenlang mensen wereldwijd inspireert en die natuurlijk al grondig onder de loep zijn gelegd door vele kenners. Het verhaal reflecteert hierin ook de wens om dichterbij de Bröntes te staan en meer te weten te komen over hun leven en gedachten. Verder komen er ook veel gedichten en verhalen van met name Emily Jane Brönte terug in het boek om het verhaal te ondersteunen.

Hoe verder je komt met lezen, hoe meer herkenning het boek oproept. Deze houvast functioneert als de drijfveer van de lezer en wakkert de nieuwsgierigheid aan. Alle symbolen, motieven en verschillende verhalen bieden dit rijke boek een unieke diepgang en maken het een intrigerend werk dat uitnodigt om helemaal uit te pluizen.